PADOMES IETEIKUMS

(2011. gada 12. jūlijs)

par Čehijas Republikas 2011. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par atjaunināto Čehijas Republikas konverģences programmu 2011.–2014. gadam

(2011/C 212/02)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu [1] un jo īpaši tās 9. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – "Eiropa 2020" –, kurai par pamatu ņemta ciešāka ekonomikas politikas koordinācija un kura pievērsīs uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), bet 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm [2], kas kopā veido "integrētās pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Komisija 2011. gada 12. janvārī pieņēma pirmo Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot jaunu ekonomiskās pārvaldības ciklu ES un pirmo Eiropas *ex-ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju "Eiropa 2020".

(4) Eiropadome 2011. gada 25. martā apstiprināja fiskālās konsolidācijas un strukturālu reformu prioritātes (saskaņā ar Padomes 2011. gada 15. februāra un 7. marta secinājumiem un atbilstīgi Komisijas Gada izaugsmes pētījumam). Tā uzsvēra, ka prioritāte jāpiešķir stabilam budžetam un fiskālās stabilitātes atjaunošanai, bezdarba samazināšanai, izmantojot darbaspēka tirgus reformas, un jauniem centieniem, lai stiprinātu izaugsmi. Tā aicināja dalībvalstis šīs prioritātes izvērst konkrētos pasākumos, ko paredzēts iekļaut to stabilitātes vai konverģences programmā un valsts reformu programmās.

(5) Čehijas Republika 2011. gada 29. aprīlī iesniedza savu 2011. gada valsts reformu programmu un 5. maijā – 2011. gada konverģences programmas atjauninājumu, kas attiecas uz laikposmu no 2011. līdz 2014. gadam. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(6) Pasaules finanšu krīze caur Čehijas ekonomikas plaši atvērtajiem tirgiem spēcīgi ietekmēja IKP pieaugumu un bezdarbu Čehijas Republikā. Reālais IKP 2009. gadā samazinājās par 4,1 %, jo kritās eksporta apjoms un iekšzemes investīcijas. Ievērojami palielinājās bezdarba līmenis, proti, no 4,4 % 2008. gadā līdz 7,3 % 2010. gadā, un nodarbinātības līmenis laikposmā starp 2008. un 2010. gadu samazinājās par 2 procentu punktiem. Tomēr lielā saistība ar starptautisko tirdzniecību un Čehijas Republikas galveno tirdzniecības partneru ātrāka atgūšanās no krīzes, nekā tika prognozēts, ir veicinājusi arī relatīvi strauju reālā IKP pieauguma rādītāju atjaunošanos, 2010. gadā tam sasniedzot 2,3 %, un arī turpmāk veicinās vidēji strauju atveseļošanos.

(7) Pamatojoties uz atjauninātās konverģences programmas izvērtējumu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka makroekonomiskie pieņēmumi, uz kuriem konverģences programma pamatojas, ir ticami programmas pirmajos divos gados un labvēlīgi pēc tam, izvērtējot tos attiecībā pret Komisijas vidēja termiņa prognozēm par iespējamo ražošanu saskaņā ar vispārēji atzītu metodoloģiju. Konverģences programma pamatojas uz prognozēm par mazāku izaugsmi 2012. gadā salīdzinājumā ar Komisijas dienestu 2011. gada pavasara prognozi, galvenokārt saistot to ar turpmāku ilgstošu valdības reālo patēriņa izdevumu samazinājumu, kas nav ietverts

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

[2] Saglabātas 2011. gadam ar Padomes Lēmumu 2011/308/ES (2011. gada 19. maijs) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 138, 26.5.2011., 56. lpp.).

Komisijas dienestu nemainīgas politikas prognozē 2012. gadam. Konverģences programmā paredzēts 2013. gadā samazināt vispārējās valdības deficītu zem 3 % no IKP un 2014. gadā – līdz 1,9 % no IKP. Plānotā konsolidācija galvenokārt pamatojas uz izdevumu ierobežošanu. Ierosinātie pasākumi kopumā ir pietiekami, lai līdz 2013. gadam sasniegtu mērķi, kā to ieteikusi Padome, tomēr, ņemot vērā konverģences programmā iekļautos pasākumus, pastāv risks, ka faktiski budžeta rezultāts var palikt nesasniegts. Turklāt, šķiet, ka konverģences programmas pēdējo gadu mērķu sasniegšana pamatojas uz labvēlīgiem cikliskajiem nosacījumiem un turpmāku valsts administrācijas efektivitātes uzlabošanu, kas var kļūt par aizvien grūtāk izpildāmu uzdevumu. Paredzēts, ka vidēja termiņa budžeta mērķi tiks sasniegti pēc konverģences programmas laikposma beigām. Vidējie ikgadējie fiskālie centieni laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam ir nedaudz mazāki par 1 % no IKP, ko Padome saskaņā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru ieteica 2009. gada 2. decembrī.

(8) Konverģences programmā ir skaidri izvirzīts mērķis līdz 2013. gadam samazināt valsts finanšu deficītu zem 3 % no IKP. Būs grūtības, lai nodrošinātu, ka pasākumi, uz kuriem pamatojas budžeta deficīta samazināšana 2011.–2013. gadā, kā arī turpmākajos gados, neapdraud ilgtermiņa izaugsmi, jo īpaši saglabājot izdevumus izglītībai un pētniecībai un izstrādei, kā arī, lai tie sniegtu atbilstīgu amortizāciju pieaugumam, ko radīs demogrāfiskās situācijas attīstība.

(9) Budžeta konsolidācijas stratēģijā ietilpst pasākumi, kas ietekmē PVN ieņēmumus: plānots, ka zemākā PVN likme 2012. un 2013. gadā tiks palielināta, bet augstākā likme 2013. gadā tiks pazemināta. Valdība ir arī paredzējusi, sākot ar 2013. gadu, palielināt to uzņēmumu skaitu, kas ir PVN maksātāji. Saskaņā ar konverģences programmu, veicot šādas izmaiņas, nodokļu ieņēmumiem 2012. gadā būtu jāpalielinās par 0,7 % no IKP un vēl par 0,1 % no IKP 2013. gadā. Turklāt, šķiet, ka netiešo nodokļu ieņēmumus, kas 2010. gadā bija 11,8 % no IKP (ES vidējais rādītājs – 13,4 %), ir iespējams palielināt vēl vairāk un tādējādi, iespējams, samazināt nodokļus darbaspēkam. Paredzētā nodokļu reforma daļēji koncentrēs uzmanību uz šo jautājumu.Turklāt aplēsts, ka atšķirība starp faktiskajiem PVN ieņēmumiem un teorētiski aprēķinātajiem PVN ieņēmumiem ir ievērojami lielāka nekā vidēji ES, pamatojot nepieciešamību veiktpasākumus nodokļu iekasēšanas uzlabošanai. Šajā nolūkā Čehijas Republika 2011. gadā ir ieviesusi jaunus pasākumus, kas vērsti uz to, lai apkarotu krāpšanu PVN jomā un samazinātu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

(10) Ņemot vērā prognozi, ka sabiedrības novecošanas ietekme uz budžetu būs ievērojami lielāka nekā vidēji ES, svarīgs jautājums ir pensiju sistēmas reforma. Valdība ir nākusi klajā ar divām priekšlikumu paketēm. Paredzams, ka Čehijas parlaments pirmo paketi, kas attiecas uz paaudžu solidaritātes shēmu, kurā kopš 2009. gada vērojams deficīts, apstiprinās līdz 2011. gada septembrim. Tajā starp citiem pasākumiem iekļauta arī likumā noteiktā pensionēšanas vecuma paaugstināšana, kas, sākot ar 2041. gadu, būs 66 gadi un 8 mēneši gan vīriešiem, gan sievietēm, kuri dzimuši 1975. gadā. Katrai nākamajai vecuma grupai pensionēšanās vecums pieaugs vēl par 2 mēnešiem, bez iepriekš noteikta ierobežojuma. Šai parametrisko reformu paketei būtu jāpalīdz risināt fiskālās ilgtspējas problēmu; tomēr ar to var nepietikt, lai risinātu visas problēmas, ko rada demogrāfiskie spiedieni. Otrā pasākumu pakete, kuru valdība vēl nav apstiprinājusi, sastāvētu no brīvprātīga privāta otrā pīlāra ieviešanas 2013. gadā ar mērķi palielināt pensijas ienākumu diversifikāciju un atbalstīt to turpmāku atbilstīgumu, veicinot privāto uzkrājumu attīstību. Tomēr veids, kādā pīlāru iecerēts īstenot, rada maz stimulu šai shēmai pievienoties un var pat palielināt iepriekš minētos ilgtermiņa spiedienus. Rūpīgi jāanalizē arī šādu pensijas fondu pārvaldīšanas izmaksas, un, lai sistēma darbotos efektīvi, tām jābūt pēc iespējas zemākām.

(11) Darba tirgus uzskatāms par vidēji elastīgu, un pirms pasaules finanšu krīzes tajā nebija vērojami lieli funkcionāli traucējumi. Tomēr dažas strukturālās nepilnības ir skaidri redzamas. Vissvarīgākā problēma ir ļoti lielās grūtības, ar kurām saskaras sievietes ar bērniem, atgriežoties darba tirgū pēc maternitātes atvaļinājuma. Šī problēma ir būtiska arī tāpēc, ka tai ir plašāka ietekme uz ekonomiku: ilgāki laikposmi bez darba, lielas atšķirības starp vīriešu un sieviešu nodarbinātības līmeni un ļoti augsta vīriešu un sieviešu atalgojuma atšķirība. Drīza atgriešanās darbā joprojām ir sarežģīta, neraugoties uz valdības centieniem dot vecākiem plašākas iespējas izvēlēties bērna kopšanas atvaļinājuma ilgumu. Problēmu daļēji var saistīt ar uzņēmumu nevēlēšanos slēgt daļēja darbalaika darba līgumus, ko citās dalībvalstīs bieži izmanto darba ņēmēji ar maziem bērniem, un daļēji – ar izmaksu ziņā pieejamu bērnu aprūpes iestāžu trūkumu. Valsts reformu programma nosaka vairakus konkrētus pasākumus, lai palielinātu bērnu aprūpes pieejamību, tostarp bērniem, kas jaunāki par trim gadiem.

(12) Lai gan vispārējais bezdarba līmenis, kā arī ilgtermiņa bezdarba līmenis joprojām ir ievērojami zemāki nekā ES vidējais rādītājs, pēdējais ir pieaudzis krīzes rezultātā, īpaši starp 20–29 gadus vecām personām. Personām ar sliktu izglītību, kā arī citiem slikti apmaksāta darba darītājiem ir ievērojamas grūtības atrast darbu. Izdevumi aktīva darba tirgus politikai un dalībnieku īpatsvars regulāros aktivācijas pasākumos būtu jāpalielina, un šiem pasākumiem vajadzētu būt mērķtiecīgākiem.

(13) Valsts administrācijas neefektivitāti, kas rada slogu uzņēmējdarbības videi, varētu risināt, visaptveroši īstenojot pašreizējās stratēģijas. Valdība 2007. gadā uzsāka "labāka regulējuma" programmu un pretkorupcijas stratēģiju 2011.–2012. gadam. Tajās paziņots par pasākumiem, kas ir svarīgi, lai uzlabotu Čehijas normatīvās sistēmas kvalitāti, kura saskaņā ar starptautiskiem apsekojumiem ir zemāka par ES vidējo rādītāju, un kas nostiprina uzņēmējdarbības paļāvību. Sarežģīts jautājums ir valsts pārvaldes stabilizēšana, jo bieži un tālejoši reorganizācijas pasākumi mazina tās efektivitāti. Lai paveiktu iepriekš minēto, būtu svarīgi pieņemt Likumu par ierēdņiem, kas vairākkārt ir atlikts. Valdība nesen ir pieņēmusi pasākumus, lai uzlabotu publiskā iepirkuma pārredzamību. Tomēr vienam regulatīvās sistēmas elementam, proti, konkrētam uzņēmuma akciju veidam, kas ļauj pilnīgi anonīmi pārvietot līdzekļus, jāpievērš uzmanība.

(14) Sagaidāms, ka krīze būs negatīvi ietekmējusi izaugsmes potenciālu. Ir svarīgi uzlabot cilvēkkapitālu, neraugoties uz universitātēs iestājušos jauniešu lielo īpatsvaru. To kavē apmācību nepietiekamā kvalitāte, kas izriet no Čehijas augstākās izglītības iestāžu zemā reitinga starptautiskajos apsekojumos. Turklāt izdevumi par studentu salīdzināmās cenās ir vieni no zemākajiem dalībvalstīs, un tie ir īpaši mazi pamatizglītībai. Valsts reformu programmā ir izklāstīti pasākumi visiem izglītības posmiem. Vairākus gadus tiek gatavota kompleksa augstākās izglītības reforma. Lai nodrošinātu konkurētspēju un inovācijas spēju, ir svarīgi rūpēties par augstākās izglītības kvalitāti un efektivitāti.

(15) Komisija ir izvērtējusi Čehijas Republikas konverģences programmu un valsts reformu programmu. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai minēto programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Čehijas Republikā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina ES vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos sniedzot ES līmeņa norādes. Šajā sakarā Komisija uzskata, ka būtu jāsaglabā pieeja, kuras centrā ir fiskālā konsolidācija, vienlaikus aizsargājot izaugsmi veicinošus tēriņus. Valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēja lielā mērā ir atkarīga no spējas īstenot nepieciešamo pensiju reformu. Ir būtiski, lai pieaugtu, jo īpaši sieviešu, iesaistīšanās darba tirgū un rastos labākas darba iespējas ilgtermiņa bezdarbniekiem. Konkurētspējas stiprināšanai ir ļoti svarīgi īstenot papildu pasākumus, lai uzlabotu sabiedrisko pakalpojumu un regulatīvās sistēmas kvalitāti, kā arī augstākās izglītības kvalitāti.

(16) Ņemot vērā šo izvērtējumu, kā arī ņemot vērā Padomes Ieteikumu (2009. gada 2. decembris) saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 7. punktu, Padome ir izskatījusi Čehijas Republikas konverģences programmas 2011. gada atjauninājumu, un tās atzinums [1] ir jo īpaši atspoguļots turpmāk sniegto ieteikumu 1. un 2. punktā. Ņemot vērā Eiropadomes 2011. gada 25. marta secinājumus, Padome ir izskatījusi Čehijas Republikas valsts reformu programmu,

AR ŠO IESAKA Čehijas Republikai laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam rīkoties šādi:

1. Īstenot plānoto konsolidāciju 2011. gadā un pēc vajadzības veikt pastāvīgus kompensācijas pasākumus, ja ieņēmumi ir mazāki, nekā paredzēts, vai ja tiek pārsniegti izdevumu ierobežojumi. Pieņemt fiskālos pasākumus 2012. gadam, kā plānots konverģences programmā, un apstiprināt 2013. gada mērķi ar konkrētākiem pasākumiem; to ievērojot, izvairīties no izdevumu samazināšanas izaugsmi veicinošām pozīcijām. Uzlabot valsts ieguldījumu efektivitāti un turpināt centienus, lai izpētītu iespējas palielināt netiešo nodokļu ieņēmumus, atbrīvojot no nodokļiem darbaspēku, uzlabojot nodokļu atbilstību un samazinot izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Nodrošināt laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam vidējos fiskālos centienus – 1 % no IKP, atbilstīgi Padomes ieteikumiem pārmērīga budžeta deficīta novēršanai, kas ļaus pabeigt *EDP* 2013. gadā ar pietiekamu rezervi.

2. Īstenot plānoto pensiju reformu, lai uzlabotu valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēju un nodrošinātu pensiju atbilstīgumu nākotnē. Papildu centieniem vajadzētu būt vērstiem uz turpmākām izmaiņām publiskajā pīlārā, lai nodrošinātu, ka sistēma nav fiskālās nelīdzsvarotības avots nākotnē, un uz privāto uzkrājumu attīstību. Nolūkā paaugstināt efektīvu pensionēšanās vecumu, varētu apsvērt tādus pasākumus kā saikne starp likumā noteikto pensionēšanās vecumu un paredzamo mūža ilgumu. Nodrošināt, lai paredzētā finansētā shēma piesaistītu daudz dalībnieku un būtu veidota tā, lai tās administratīvās izmaksas būtu pārredzamas un zemas.

3. Uzlabot dalību darba tirgū, šajā nolūkā samazinot šķēršļus vecākiem ar maziem bērniem atgriezties darba tirgū, to panākot ar izmaksu ziņā pieejamu bērnu aprūpes iestāžu skaita un to pieejamības palielināšanu. Palielināt elastīgāku darba kārtību, piemēram, nepilnas darba slodzes, pievilcību un pieejamību.

[1] Paredzēts Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 3. punktā.

4. Uzlabot valsts nodarbinātības dienesta darbību, lai paaugstinātu apmācību kvalitāti un efektivitāti, darba meklēšanas atbalstu un individualizētus pakalpojumus, sasaistot programmu finansējumu ar rezultātiem. Sadarbībā ar ieinteresētajām personām, paplašināt īpaši pielāgotas apmācību programmas vecākiem darba ņēmējiem, jauniem cilvēkiem, zemas kvalifikācijas darba ņēmējiem un citām mazaizsargātam grupām.

5. Veikt nepieciešamos pasākumus, lai uzlabtu sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti jomās, kas ir svarīgas uzņēmējdarbības videi. Šajā sakarā paātrināt pretkorupcijas stratēģijas īstenošanu atbilstīgi izvirzītajiem mērķiem, pieņemt Likumu par ierēdņiem, lai veicinātu valsts pārvaldes stabilitāti un efektivitāti, un veikt pasākumus, lai vērstos pret akciju anonīmu turēšanu.

6. Izveidot pārredzamu kvalitātes izvērtēšanas sistēmu akadēmiskajām iestādēm un sasaistīt to ar finansējumu, lai uzlabotu augstākās izglītības līmeni.

Briselē, 2011. gada 12. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
J. VINCENT-ROSTOWSKI